GAZETA KRAKOWSKA

Nro. 89.

W NIEDZIELĘ DNIA 5. LISTOPADA 1797.

Z Londynu d. 17. Października.

Wczoray w nadzwyczayney gazecie oznaymił dwor co następuie:

Z Admiralicyi d. 16. Października.

Dziś rano przybył tu kapitan Fairfax okrętu Venerable zdalszem iako niżey od admirała Dancan rapportem do sekretarza admiralicyi:

Z okrętu Venerable d. 13. Października przy brzegach Hollandyi.

Mci Panie!

Proszę W Pana uwiadomić lordow admiralicyi, że po nadesłaniu krótkiego mego rapportu, donoszę im, że d. 10 w nocy takie stanowisko dla mey flotty obrałem, iż nieprzyiaciel nie mogł z swą flottą do Texel nazad powrocić, nie zetkawszy się ze mną. Dnia 11 o godzinie 9 z rana zoczyłem eskadrę kapitana Trollop, który dawał znaki, że ni przyiaciel nadciąga. Natychmiast wydałem rozkazy do powszechnego pogonu, i zobaczyłem nieprzyiaciela, ktory się dla przyięcia nas w linią formował. Wiatr był zachodnio północny. Gdy nadciągnęliśmy bliżey, kazałem flotcie przyciągnąć żagli, abyśmy się lepiey w kupie trzymali. W tym zobaczyłem ląd między Campredown i Egmont, i wydałem natychmiast znaki do udania się naprzod, przerznięcia się przez nieprzyiacielską linią, i z każdym okrętem, któryby przeciw nam ruszył toczenia walki. Tym sposobem, stanąłem między brzegi m i nieprzyiacielskiemi okrętami, którego one bli ko były. Znaki moie były znaywiększą szybkością uskutecznione, i wice admirał Onslow na okręcie Monarcha attakował z naywiększą odwagą tylną straż nieprzyiaciela. Dywizya iego poszła za tym przykładem, i bitwa zaczęła się około 40 minut na pierwszą. Okręt Venerable w krótce przerznął się przez linią nieprzyiacielską, i ia rozpocząłem bliską walkę z moią dywizyą przeciw nieprzyiacielskiey przedniey straży. Bitwa ta trwała iuż blisko poł trzeci godziny, gdy p strzegłem, że wszystkie Hollenderskiego okrętu maszty obalone zostały; ten okręt bronił

się iednak ieszcze nieiaki czas walecznie; ale gdy przemagaiącą siłą przyciśniony został, zwinął żagle i admirał de Winter był wnet na okręt Venerable przeniesiony. Wtym postrzegłem, że Hollenderski okręt wice admirała, także masztow pozbawiony poddał się z wielu innemi okrętami wice admirałowi Onslow. Lecz poznawszy że woda nie była iak 9 sążni głęboka i tylko 5 mil od lądu oddaleni bylismy, tak bardzo się oddaleniem uszkodzonych okrętow od lądu zatrudniłem, iż nie byłem w stanie uwazania liczby zabranych okrętow. Gdy oprocz tego wiatr zawsze nam ku lądowi był, byliśmy naturalnie bardzo rozrzuceni, i nie mogłem od wszystkich okrętow wiadomości powziąść. Z tym wszystkim 8 albo 9 nieprzyiacielskich okrętow zabraliśmy. Wiele ieszcze innych zwinęły iuż były żagle; ale będąc tak blisko swych brzegow, korzystały z nocy ratuiąc się ucieczką i zrana widzieliśmy, iż kilka ich do Texel weszło.

Nie mogę dosyć waleczności wice admirała Onslow, kapitanow, maytkow i żołnierzy morskich wychwalić; lecz wszyscy duchem prawdziwego Anglika ożywieni byli.

Na iednym z nieprzyiacielskich okrętow wszczął się ogień, i ten wiatr na okręt Venerable potykaiący się w bliskosci pędził; lecz ogień został ugaszony i okręt ten dostał się w nasze ręce. Flotta ucierpiała bardzo wiele w masztach, żaglach i linach, i wiele okretów utraciły znaczną liczbę ludzi; iednak nie moze się porownac z stratą nieprzyiacielską. Rzeź na okrętach, które admiralską banderę nosiły, była nad wszelkie opisanie wielka; na każdym z tych okrętow liczono po 250 zabitych i rannych. Tu mam do żałowania straty kapitana Burgefs woiennego okrętu Ardent, który iak nayzręczniey i naywaleczniey tym okrętem dowodził, lecz nieszczęściem wnet przestrzelony został. Okręt ten bił się iednak ieszcze, poki całkiem zniszczony nie został. Publikum utraciło w kapitanie Burgefs dobrego i odważnego officyera, a ia i wielu innych szczerego przyiaciela. Usiłowanie i zręczność kapitana Trollop w śledzeniu nieprzyiacielskiey flotty, poki ia nie nadszedłem, iest prawdziwie wielkiey zasługi, i odbierze iak się spodziewam sprawiedziwą nadgrodę. Niniey szy rapport posyłam przez kapitana Fairfax, który mi w czasie potyczki pożyteczną swą radą wiele dopomogł, i który lordom obszerniey całą rzecz opowie.

Gdy większa część okrętow flotty bardzo uszkodzona iest, i kilka z zabranych masztow pozbawione, udam się z niemi naykrotszą drogą do Nore. Posyłam wam tu listę zabitych i rannych na okrętach, z których mogłem ią sporządzić, iako też siłę na przeciw mnie wystawioney nieprzyiacielskiey flotty, i porządek moy bitwy. Jestem &c.

Podpisano *Adam Duncan.*

Liczba zabitych i rannych na okrętach:

Venerable,	-	77.
Monarcha,	-	136.
Bedford.	-	71.
Powerfull,	-	88.
Jsis,	-	23.
Ardent,	-	148.
Agincourt,	-	.
Belliqueux.	-	103.

Lancaster,	-	21.
Tryumf,	-	84.

Razem - 751 osób.

Hollenderska flotta składała się z 15 liniowych okrętow od 74 do 56 armat i 11 fregat i innych statkow. Zabrane są 9 liniowych okrętow i 2 fregaty Monikendam i Embuscade.

Angielska flotta składała się z 14 liniowych okrętow, 2 okrętow od 50 armat i 8 fregat i mnieyszych statkow.

Admirał Duncan mowi ieszcze nakoncu przy wyszczegulnieniu Hollenderskiey flotty: "Jeden liniowy okręt, podług nadeszłego rapportu, iest ieszcze wzięty, ale iego nazwisko nie iest wiadome."

Drugi list do sekretarza admiralicyi P. Nepean.

Z Okrętu Venerable na wysokości Oxfordness d. 15 Października.

Mci Panie!

Jako dodatek do mego listu po d. 13 t. m. muszę WPanu ieszcze dla uwiadomienia lordow kommissarzy donieść, że dla wieiącego zawsze ku brzegom Hollandyi wiatru, wiele pracy mielismy do oddalenia się od brzegow, i że musieliśmy się koniecznie podzielić. Nakoniec przybyłem tu tego wieczora. Okręt Venerable tak był skołatany,ześmy go ledwie mimo ustawicznego pompowania utrzymać mogli. Tego rana postrzegłem okręty Monarcha, Lancaster, Powerfull, Beaulieu &c. nie daleko nas 3 przy Kentischknock, 3 w Hosley. Wiatr iest połnocno zachodowy i bardzo przeciwny postrzelanym okrętom; dla tego posłałem im okręty Lancaster i Beaulieu na pomoc. P. Tomasz Williams na okręcie Eudymion, ktory po bitwie ze mną się złączył, wysłałem także na pomoc tym skołatanym okrętom. Donoszą mi że w nocy natrafił na Hollenderski okręt przed Texel i z tym się bił; ale dalszey wiadomości ieszcze otym niemam. Jestem &c.

Podpisano *Adam Duncan.*

Wczoray w nocy całe miasto London było od iednego do drugiego końca oświecone. Ciekawość tak wielka była Publikum, że w niedzielę aż głęboko w noc wiele ludzi czekaiąc na przybycie kapitana Fairfax stało przed admiralicyą. Na teatrze na którym kotfica, strzała okrętu i littery A. D. wspaniale w illuminacyi zrobione były, spiewano z wielkim zapałem obydwie pieśni ludu: *Rule Britania* i *God the save King*, i potyczka na morzu w feyerwerku wystawiona była. Mowią że król sam wielkiego bohatera morskiego Duncan za przybyciem iego na okręcie admiralskim odwiedzi, i za okazaniem łaski krolewskiey powinszuie mu szczęśliwey wygraney.

Dzień 1 lipca 1794, w którym hrabia Howe Francuzką flottę pobił, dzien 14 lutego t. r. w którym hrabia St. Vincent Hiszpańską flottę pobił, i dzień 11 październik, w którym Duncan Hollenderską flottę prawie ze wszystkim zniszczył, będą w rocznikach teraźnieyszey morskiey wovny bardzo pamiętnemi. Zwycięztwo admirała Duncan iest szczeguloievszey ważności, ponieważ może odmieni systema polityczne w Paryżu i nakłoni nieprzyiaciela do pokoiu. Anglia zabezpieczyła sobie iuz żeglugę na północnym morzu, i może bydź względem nieprzyiacielskiego wylądowania tey zimy spokoyną; maytkowie Angielscy zasłużyli sobie przez swe zwyczayne męztwo na podziwienie swego narodu, i W. Brytania może bydź bardziey

iak kiedy pewną panowania na śrzodziemnym morzu. Ze wszystkich tych względow nie ma się czego dziwić, że lud Angielski tak niezwyczayny zapał radości na to zwycięztwo okazał, zwłaszcza że tak iest drogo okupione.

Wczoray po południu nasz taiemny gabinet miał sessyą. Manifest naszego dworu przeciw Francyi nie będzie prędzey, aż przy otwarciu parlamentu w listopadzie ogłoszony, ponieważ chcą ieszcze oczekiwać iaki z Cesarzem negocyacye koniec wezmą, a potym gdy tego będzie potrzeba, wydać naymocnieysze powody do Europeyskich dworow zachęcaiąc ich do prowadzenia daley z Francyą woyny.

Admirał Duncan, iest iuż 63 letni mąż, nadzwyczayney wysokości, mocny i pełen męztwa. Jak wielka strata nareszcie naszych okrętow iest, o których Duncan nie donosi, nie wiadomo ieszcze.

Angielska flotta miała razem 1066 armat i 8315 ludzi, a Hollenderska 1032 armat i 7175 ludzi, tak, iż Anglicy 34 armat i 1140 ludzi więcey mieli. Admirał de Winter iest między 30 i 40 lat stary. Angielska iedna fregata miała się po bitwie zatopić.

Dziesięć do 12 Angielskich okrętow przybyło wczoray z 4 zabranemi Hollenderskiemi do Jarmut. Hollenderskie okręty nader są skołatane, a Hollendrzy bronili się bardzo walecznie i aż do rozpaczy.

Z Nowegoyorku piszą, że w ziednoczonych stanach Ameryki teraz niespokoyność panuie. Odkryto zmowy do spalenia pierwszych miast nadmorskich. Mowią, że kolomna Francuzkiego, i Hiszpańskiego woyska iest do Missisipi w marszu.

Papiery stoią dziś 49⅞.

W tym momencie wychodzi w dworskiey gazecie następuiący artykuł:

" Król udarował admirała Duncan z sukcessorami męzkiey płci godnością Wiskonta królestwa W. Brytanii pod nazwiskiem: *Viscomte Duncan de Predownet* i *de Lundi*, a wice admirałowi Onslow udzielił godność barona W. Brytanii."

Z *Hagi d.* 21. *Października.*

Obydwa okręty Alkmaar i Mannikendam, które dotąd zamieszane były, utraciliśmy także: pierwszy iest od Anglikow zabrany, a drugi wpędzony napiasek rozbił się pod brzegami Zelandyi. Anglicy zabrali więc 9 okrętow.

Ze wszystkich okolic przychodzą do konwencyi prożby, aby kazała Hollenderską flottę iak nayprędzey nazad wystawić. Niektorzy Amsterdamu mieszkańcy prosili, aby na ten koniec kontrybucyą rozpisać, a postępek kommendantow roztrząsnąć i żądać ciał zabitych officyerow od nieprzyiaciela i tych że wszystkiemi honorami pochować. Wszędzie robią składki dla maytkow i ich familiy.

Potrzeba się obawiać, aby ogień woyny nie chciał się daley szerzyć. Czytamy w Monitorze wiadomości względem Florencyi, Neapolu, Turynu &c. które tym ważnieysze są, iż podobne były poprzednikami rewolucyi w Wenecyi i Genui.

Dzisiay obchodzono tu obrządek pogrzebowy jenerała Hoche.

Z Lozanny piszą: " Domyślaią się że wiele zbiegłych Franauzkich exreprezentantow zgromadzi się w Konstancyi, i tam

nieiako konfederacyi akt zawrą, protestacye wydadzą i korrespondencyą z przyiaciołmi wewnątrz otworzą."

Z Kliwii donoszą, iż Xżę Brunswicki kommenderuiący armią linii demarkacyyney, wydał rozkaz, żeby wszyscy urlopnicy nazad powrocili i na d. 1 listopada, cała armia do marszu gotowa była.

Z Laybach d. 24. Października.

D. 20 t. m. o godzinie 4 z rana Cesarski jenerał maior indzynierow margrabia Chasteller poiechał ztąd do Udine, dla ułożenia granic odstąpionych Austryi przez traktat pokoiu między Austryą i rzecząpospolitą Francuzką prowincyy we Włoszech, i dla oznaczenia woysk, do osadzenia tych prowincyy. — Tego samego dnia będący w naszey niewoli woienney Francuzi, naywięcey officyerowie, których od kilku niedziel w mieście Stein o dwie mile ztąd zgromadzono, ruszyli w 3 kolomnach do swey oyczyzny nazad. Od granic Pruskich d. 20 Października. Wiadomości z Śląska zapewniaią, iż Król Pruski na nowo zapadł na zdrowiu i wątpią o iego uzdrowieniu. — Nowo zaprowadzona administracya tabaki w kraiach Króla Pruskiego, nie iest od tamteyszego publikum dobrze przyięta.

Przy wszystkich Pruskich regimentach, maią bydź z rozkazu królewskiego szkoły przemysłu założone, na co Król dla każdego regimentu 45 talarow wyznaczył; ale te nie wystarczą na zastąpienie na to kosztow. — W Wrocławskim regimencie artylleryi, za dołożeniem się pułkownika Block założono iuż takową szkołę d. 1 lipca r. t. która całe swoie urządzenie winna kapitanowi Franke. To tylko szkoda, że same dziewczęta żołnierskie, a nie synowie tam edukacyą odbieraią.

Z Włoch d. 8 Października.

Papież miał znowu wielki attak febry, tak iż go iuż S. Sakramentami opatrzono; ale przyszedł nazad do zdrowia. — W Liwornie nakazał surowo kommendant tamteyszy jenerał major Delavillet wszystkim w okolicach bawiącym się Francuzkim emigrantom, aby się w 3 dniach ztamtąd oddalili. — Z Ankony wiele ieszcze woyska Cysalpińskiego do Korfu zaambarkowano. — Postylion idący z Medyolanu do Bononii został nie daleko Kremony zatrzymany i z wszystkich depeszow rządowych obrany. — Zaraza na bydło pokazuie się znowu w rzeczypospolitey Cysalpińskiey.

Z Szwabii d. 16. Października.

Xżę Kondeusz odiechał iuż sam do Petersburga, i d. 10 przez Erlangen przeieżdzał. Xiążę de Berry uda się wprzod do Blankenburga. Dla Ludwika XVIII będzie z korpusu Kondeusza 100 ludzi na gwardyą wybranych, ieżeli przyymie od dworu Rossyyskiego uczynione mu propozycye. Angielski kommissarz Crawfurt poiechał do Frankfurtu nazad.

Od wyższego Renu d. 15. Października.

Jenerał Francuzki Dessaix wysłanym został z zleceniem wzbudzaiącym wielką ciekawość. Był on w Udinie z kąd wysłanym zapewne został od Buonapartego w celu ważnego iakiego przedmiotu. Przybył na dniu 6 do Inspruka, i zobaczywszy wszystko co ta stolica ma godnego widzenia, w dalszą w towarzystwie hrabiego Danthier kapitana Austryackiego udał się podroż; przeieżdzał przez Seefeld, München, Augsbourg, Canstadt, i przybył do głowney kwatery Arcy Xcia Karola. Bardzo dobrze przyiętym był w München przez Canstadt przeieżdzał w nocy z 13 na 14 t.

m. Chociaż cel iego podroży iest nie wiadomy, nie rozumiemy przecież aby miał iaki z woyną związek, ponieważ z taka łatwością przeieżdzał przez Tyrol, Bawaryą i Szwabią.

Z Bukari d. 29. Września.

Gdyby nie zbawienny deszcz, który od dni czterech pada, nie mielibyśmy kropli wody dla napoienia bydła i wszystkie ziemi płody byłyby stracone; wszystkie bowiem nasze studnie i sadzawki wyschły. Nasze zbiory które tak obfite zawsze bywały, w proporcyą poprzedzaiących lat ledwie 10 część tego roku wydały płodu Nieszczęśliwi nasi włościanie dla niedostatku żywności są przymuszeni sprzedawać swoie bydła. Co zaś ieszcze pozostaie żywności, to zakupuią na magazyn Cesarski. Wielka liczba naszych mieszkancow warta iest politowania. Zengg i Bukari są dwa małe miasta nadbrzeża Austryackiego, które należą do Karlstadtzkiego gubernium w Kroacyi.

Z Diep d. 10. Października.

Dwa okręty małe Bonońskie, maiąc każdy po 36 ludzi i 4 armaty dwu funtowe, po żywym zręczney broni strzelaniu zabrały pod batteryami brzegow Angielskich 2 Angielskie okręty z których ieden nosił 18 armat osm funtowych, a drugi 4 Pierwszy miał ładunku 400 beczek, a naywięcey cukru i kawy. Mówią że należy do Indyyskiey kompanii, i wartość iego do 1 mll. rachuią. Drugi iest mnieyszy i bez ładunku.

Z Wenecyi d. 5. Października.

Na mieyscu jenerała Baraguey d'Hilliers ztąd odieżdzaiącego będzie jenerał Balland Ustanowiono dekretem płacę gwardyi narodowey, officyerowie brać będą na dzień po 50 soldow Francuzkich, unteroffi cyerowie po 40, a żołnierze po 30; wydatek ten rownie iak i pensya dla sędziow i ministrow, i wsparcie dawane expatrycyuszom ubogim ciążyć będą tylko tych, ktorzy więcey iak 5000 czer. zł. posiadaią. Zawsze się przyłaczeniem naszym do Cysalpinow trudniemy, na iedney z ostatnich sessyi naszey municypalności czytano depesze ministra naszego w Paryżu Sanfermo, który w nich mowi: iż dotąd rownie iak i minister Medyolanski nie znalazł sprzyiaiącey sposobności okazania ministrowi interessow zagranicznych w tym celu pisma; lecz nas upewnia, iż jenerał Buonaparte wszelką potrzebną do uskutecznienia takowego złączenia ma władzę, a my rozumiemy iż to przyłączenie iest iego zamiarem. Wiele okoliczności skłania dow erzenia iż on rzeczpospolitą Liguryyską przyłączyć także zamyśla, koncem uformowania ze wszystkich zrewolucyonowanych we Włoszech kraiow iedney pod iego protekcyą i wpływem rzeczypospolitey, któraby z samego swego początku wznosiła się do stopnia wielkich mocarstw. Obywatel Serra członek rządu tymczasowego rzeczypospolitey Liguryyskiey przesłał iak mowią Buonapartowi reiestr podpisow tego złączenia się żądaiących. Listy z Genui mowią: że czyli dobrowolnie czy z przymusem Liguryczykowie staną się Cysalpinami.

Z Rzymu d. 3. Października.

Donosiłem ci iuż był, iż ambassador Buonaparte miał pierwszą publiczną u Jego Swiątobliwosci audyencyą. Od dawnego iuż czasu tak wspaniałego nie widziano przyięcia; 7 przedpokoiow apostolskich napełnione były gwardyą i szlachtą dla uczczenia reprezentanta Francuzkiego

narodu. Minister ten wchodząc trzymał w ręku ratyfikacyą zawartego w Tolentyno traktatu pokoiu, którey z niecierpliwością oczekiwano. Papież przyiął młodego ministra z wypogodzoną twarzą i wielką dobrocią i zatrzymał go przeszło półgodziny. Dnia następnego Buonaparte nową u Oyca S. miał audyencyą, i przez półtory godziny z nim rozmawiał. Wiedzieć potrzeba, iż nie odebrał ieszcze od dyrektoryatu swoich zaufalnych listow, ale iest dwiema dyrektoryatu wyrokami upoważniony, i na mocy tych Papież go uznał. Zdaie się, że ciało dyplomatyczne oczekuie, aby minister Francuzki odebrał formalnie zaufalne listy dla uznania go, i oddania mu swoich wizyt.

Buonaparte mieszkać będzie w naiętym przez niego pałacu Salviati. Jego Świątobliwość darowała mu sześć koni, sekretarz stanu dwa, a Xżę Chigi cztery; a procz tego iest on, iak i iego żona i siostra wszelkiego gatunku obdarzany honorami. Do czasu przeniesienia się do swego mieszkania, nie będzie więcey formalnych wizyt przyymował. — Rząd nieprzestał na ustanowieniu iedynastu nowych poborow, wydał ieszcze patent, którym stanowi cenę zboża po 10 naywięcey talarow rubbę, i pod naysurowszemi karami przedaiącym kazuie, żądać więcey nad trzecią część wartości w metallowych pieniądzach, i przymusza ich do przyymowania reszty w papierach. Niedzielnieyszey nocy naygwałtownieyszey doświadczyliśmy tu burzy, która wielkie poczyniła szkody: pioruny uderzyły w kilka kościołow i innych wysokich gmachow. Ostatnie listy z Neapolu donoszą, że tam na dniu 25 doświadczono także straszliwey burzy; deszcz wielki przez dni dwa wciąż padał, co iest w kraiu tym nadzwyczaynym zdarzeniem, a wiatr z taką wiał mocą, iż stoiącego na warcie zerwał zołnierza i więcey iak o 800 krokow od iego odniosł mieysca. Burzą tę poprzedził zbyteczny upał. Nasi astronomowie przypisuią tę rewolucyą w atmosferze świeżo odkrytey komecie, która się ku ziemi bardzo zbliżyła.

Z Wincencyi d. 6 Września.

Od nieiakiego iuż czasu doniosłem ci był, iż mieszkańcy siedmiu gromad sprzeciwiwszy się wniyściu do swych kraiow niektórym Francuzom, ci powrocili z większą siłą, i między niemi i mieszkańcami gor, do żwawey przyszło utarczki. Będziesz może miał ciekawość wiedzieć, niektóre szczeguły o tych siedmiu gromadach, których żadne prawie podróże Włoch nie opisuią. Nazywaią tak siedem wsi położonych na spadzistych i nie urodzaynych gorach oddzielaiących Wicencyą od Tyrolu. Celnieyszą wsią iest Asigo, inne zaś zowią się Enego, Foza, Roviana, Gallio, Luziana i Rozzo. Chociaż one rzeczpospolitą Wenecką uznawały za zwierzchnią Panią, były iednak zupełnie niepodległemi, i corocznie miewali zgromadzenia jeneralne na których wybierali swoich urzędnikow i administratorow. Gorale ci, wszyscy prawie są pasterzami i żyią zyskiem z licznych trzód swoich; w pewnych porach roku zschodzą z gór i prowadzą swe trzody na płaszczyzny Padewskie, Trydenckie i inne. Są oni charakteru woiennego i dumnego, a położeniem mieysc od natury bronieni, nie obawiaią się żadnego napadu; tyle tylko wspołkuią z sąsiedzkiemi ludami, ile potrzeba aby w oznaczonych czasach sprzedawali swe pło-

dv. — Język, którym mówią ci gór mieszkańcy różni się od tych, którémi mówią wszystkie otaczaiące ich kraie, i przypomina ich początek. Po zwycięztwie przez Mariusza nad Cymbrami otrzymanym, ostatki tego narodu obsiadły na gorach Werony, Wincencyi i Trydentu. Gorale ci mowią ięzykiem Niemieckim i maią akcent Saski, co zrozumialszemi ich czyni od Tyrolczykow dla tych, którzy dobrze po Niemiecku umieią. Ptolomeusz (w księdze 2giey) mówi, że Cymbrowie mieszkali około Istmhu, który półwyspka Cymbryyska czynila, a Pliniusz nazywa ich śrzodziemnemi Cymbrami, co oznacza dzisieyszą Saxonią. Podobieństwo, które zachodzi między Duńczykami, a mową mieszkańcow tych siedmiu gromad i innych niektórych po między Trydentem i Wincencyą położonych wiosek, świadczy takze o ich początku. To podobieństwo uznanym zostało w roku 1708 przez Fryderyka IV. Krola Duńskiego, który odbywał podroż do Włoch w towarzystwie wielu uczonych; zwyczay zaś naybardziey potwierdza prawdę tey tradycyi, który od niepamiętnego czasu trwa w sąsiedzkich kraiach, nazywania Cymbrami tych gór mieszkańcow. Można ieszcze dodać, że pisarze 12 wieku, te gory zowią kraiem Cymbryyskim i daią Wincencyi imię Cymbria, co oczywiście dowodzi, że wiele Cymbrow w tych okolicach osiadło.

Ta krotka wiadomość o ludzie który we wszystkim rozni się od tych, które go otaczaią, będzie moze dostateczną do wzbudzenia ciekawości podrożnych i nowym iest dowodem, iż we Włoszech nawet znayduią się nieznane nam kraie.

Z Ratysbony d. 14. Października.

Wszyscy wierzemy, że pokoy już podpisanym został, a milczenie które zachowuią względem nowiny oczekiwaney z taką niecie pliwością, każdy tłomaczy podług swoiego myślenia sposobu. Utrzymuią, że nadzieia odebrania w krotce urzędownie tey nowiny, wstrzymała aż do czasu tego seym od udania się do J. Cesarskiey Mości z prożbą, ażeby raczył zaradzić niektorym z strony Francuzow krokem, które zawartym przedugodnym przeciwią się punktem, a szczegulniey republikanizowaniu się roznych Państw Rzeszy.

Z Stuttgardu d. 12 Października.

Pierwsza kolumna armii Kondeusza ruszyła na dniu 8 t. m. z Ueberlingen dla udania się do Ulm.

Feldzeugmaister hrabia Latour przybył tu na dniu 14: wszystkie Austryackie w okolicach naszych będące woyska są w poruszeniu. Na dniu 1wszym tego m. P. Strick de Linschous poseł rzeczypospolitey Batawskiey przy naszym Dworze okazał swoie kredencyonalne listy Xciu Jmć Wittembergskiemu który pod ten czas znayduwał się w Hocheim.

Z Wenecyi d. 11. padziernika.

Codziennie przybywaią tu deputowani miast ziemi stałey z zarzeki Mincio dla ułożenia nowego śrzodkowego rządu, który tu odbywać się będzie, lecz ten będzie tylko tymczasowym. Brescia Bergamo, Crema i Salo będąc przyłaczone do rzeczypospolitey Cysalpinskiey nie przysyłaią deputowanych; w municypalności Padawskiey Francuzi armaty kazali zaciągnąć dla przymuszenia teyże municypalności do wyboru deputowanych: taką pała nienawiścią Padwa przeciwko Wenecyi.

DODATEK

DO N^ru. 89.

GAZETY KRAKOWSKIEY

W NIEDZIELĘ DNIA 5. LISTOPADA 1797.

Z Warszawy d. 21. Października.

Skład osób kancellaryi bywszego Departamentu Zagranicznego, oznaymia Kollegow swoich nieprzytomnych w Warszawie, ażeby do złożoney tabelli zaległości w Przeświet: kommissyi likwidacyyney każdy osobiscie, lub przez umocowanego likwidował swoią należytość przed dniem 17 nowembra roku bieżącego, gdyż po uchybionym tym terminie Przeświet: Kommissya żadnych likwidacyy nie przyymie.

Z *Paryża d.* 16. *Października.*

Gdy dyrektoryat dawno iuż odpowiedź na Francuzkie ultimatum od Cesarza odebrał, wyglądaią tu od kilku dni iego oświadczenia względem woyny lub pokoiu; lecz dotąd ieszcze nic nie nastąpiło. Nasze armie odebrały rozkaz, iak wiadomo bycia na dzień 6 października gotowe do marszu; ale dotąd nic więcey daley nie słychać.

Z Anglią widać negocyacye tak dobrze iak zerwane; a przynaymniey odpowiedź lorda Malmesbury (zobacz przeszłą naszą gazetę) nic dobrego nie obiecuie.

W Rouen rozboynicy i więźnie w 3ch rożnych mieyscach usiłowali iedney nocy się wybić; ale ich zamiar został odwrocony.

W Londynie wydano dzieło zawieraiące w sobie rożne anekdotki o założeniu rzeczypospolitey Francuzkiey. Dziennik ieden Angielski mowiąc o tym dziele, dodaie, że autor opuścił iednego z naypierwszych fundatorow tey rzeczypospolitey, P. Pitt.

Jeden z naysławnieyszych naszych medykow Brasdier umarł d. 7 października.

Od kilku dni, mowi dziennik wolnych ludzi, widać tu niejako wstrzymanie publiczney cyrkulacyi; i zdaie się, iak gdyby rząd chciano niedostatkiem pienię-

dzy attakować. Wszyscy bankierowie chowaią ich. W Bordeaux to samo się dzieie. Wszystko iest obumarłe, a nawet i nowiny. Więcey iak 600 officyerow odebrało rozkaz wyiechania, a nie maią przepisaney drogi. W nie wielu tylko departamentach mowią, o wykonaniu ustawy względem pierwszey rekwizycyi. Nigdy rząd Francuzki nie był w piękniey szym położeniu; nigdy mu daleko rozciągaiące się systema nie podawało pewnieyszych śrzodkow, do zrobienia pokoiu Europy na nowych zasadach i wszystko iest cicho..... W dawney Burgundyi bardzo mały zbior wina był tego roku. Stare i młode pnie popsuły się przez ustawiczne deszcze, i prędkie przeyście z zimna do ciepła, długiego potrzeba czasu nim do siebie przyydą.

Freron iest konsulem w Kagliary na wyspie Sardynii mianowany.

Pokoy z Portugalią, który krolowa nie ratyfikowała, uważamy te iak tylko Anglicy twierdzę S. Julian w Lizbonie opanowali, za zupełnie zerwany.

Remurat członek rady 500, powrotowy emigrant, iest iako taki kommissyi woyskowey do sądzenia oddany.

Mercier autor: " Tableau de Paris," który dawniey przeciw lotteryi pisał, a potym iey bronił, iest teraz ieneralnym kontrol[illegible]em nowey lotteryi.

Jeneral Canclaux poseł w Neapolu ma bydź nazad odwołany, a Treilhard ma iego mieysce zastąpić.

Gazette politique, iest zakazana. — Zdaie się nie podpadać wątpliwości, że dyrektoryat żądał u kantoru Berneńskiego oddalenia Angielskiego agenta Wickham.

Dyrektoryat ma oryginał listu hrabiego Artezyi w ręku, którym wzywa wszystkich partyy royalistow, aby się do zwycięztwa dobrey sprawy łączyli. Ten list dowodzi, mowią nasze pisma, że każda dawnieysza prowincya miała osobnego agenta, który dopełniał instrukcyy pretendenta. Całą Francyą podzielili na kommenderye, i bardzo wiele było iuż takowych kommendantow mianowanych. Teraz śledzą wszystkich, którzy tylko w tym liście są wzmiankowani.

Ostatni kuryer z Marsylii był na drodze z Aix do Lyonu od Towarzyszow Jezusa kompanii zatrzymany; ale to tylko mu zabrali co do rządu należało.

Minister Marynarki Pleville Pellay iest kontra admirałem mianowany. Słychać, że Truguet ma bydź nazad ministrem marynarki.

Woyskowa kommissya oswobodziła grenadyera ciała prawodawczego, który był o emigracyą obwiniony. Od dwoch dni nie miała ta kommissya sessyi; zatrudnia się teraz przeglądaniem papierow 12 emigrantow, którzy razem będą sądzeni.

Szwedzki konsul P. Signeul powrocił przeszłey soboty z swey podroży nazad.

Złapano tu kobietę, która niegodziwym sposobem dzieci do siebie wabiła, i zaprowadziwszy one gdzie w kąt z sukien obdzierała i nago puszczała. Sprawa ta będzie kryminalnie sądzona.

Minister woienny rozkazał, że officyerowie we wnętrzney armii, którzy są na pensyi, aż do dalszego rozkazu maią się do armiy nieudawać.

Zaraźliwa choroba, która w korsyce panowała, iuż ustała, i kommunikacya z tą wyspą iest nazad przywrocona.

Między wielu zabranemi swieżo okrę-

tami przez naszych korsarzy znayduią się 2 Portugalskie od 26 i 24 armat, ktorych ładunek na 3 mill. liw. iest szacowany, a inny okręt także Portugalski iest na 250,000 szacowany.

Dziennikarze Paryzcy i po departamentach muszą teraz po 2 exmplarze swych dziennikow dyrektoryatowi i tyleż ministrowi policyi posyłać.

Znany Szkot Muir, który do Botanybay był skazany, z tamtąd uciekł i do Kadyx przybył, gdzie go aresztowano, przybył teraz do Paryża.

W Wandzie chcieli niektórzy dawniey szefowie Szuanow rozruchy wzniecić; ale nikt się z niemi niełączył. Wielu z tych szefow iest iuż aresztowanych.

Szwaycarskie kantony odpowiedziały na list rzeczypospolitey Cysalpińskiey donoszący im urzędownie o uformowaniu się rzecząpospolitą, że bardzo chętnie chcą przyiaźń i dobre porozumienie się z rzeczą pospolitą Cysalpińską utrzymać.

Xża ktorzy przepisaney przysięgi wykonać niechcą, maią 500 liw. kary zapłacić i rok więzienia odprawić.

Gdy znany poeta Delille iako członek instytutu narodowego dotąd na posiedzeniach iego nie bywa, a pensyą iako członek bierze, ma teraz bydź roztrząsane, czy iego mieysca za wakuiące, nie potrzeba ogłości.

W mieście Montauban, gdzie jenerał Pierre wszedł i spokoyność bez krwi rozlewu przywrocona została, kazał dyrektoryat teraźnieyszą adminstracyą municypalności złożyć. — Znany Cormartin, miał z więzienia Cherburg umknąć, ale nazad złapany został. — Przeciw Pekkey deputowanemu nowey trzeciey części wyszedł mandat aresztu.

Z Sable d'Olonne piszą pod d. 7 t. m. że Angielskie okręty przeszło połtory godziny do tego miasta strzylały. Żaden człowiek nieutracił życia, ale niektore domy uszkodzone zostały.

Dawniey hrabia Lauragais zdał w okole konstytucyynym rapport, ktory swoie sefsyę w domu Montmorency odbywa, o sposobach powściąguienia nadużycia wolności prafs. Rapport ten kazano drukować. — Obywatel Garnerin, będący długo w Austryackiey niewoli, odprawił w tych dniach szczęśliwie na balonie dwie podroże.

Jean de Brie zdał w radzie 500 o gimnastycznych ćwiczeniach młodzieży rapport. We wszystkich pierwiastkowych szkołach maią bydź nauczyciele gimnastyczni postanowieni. Procz tego będzie 5 szkoł marsowych utworzonych: ta przy Paryżu ma w sobie 5000, a 4 po innych miastach po 2500 uczniow mieścić; ci uczniе będą z pierwiastkowych szkoł brani. Proiekt ten odłożono ieszcze. — Jutro będzie zdany rappert względem szlachty.

Z *Bononii d. 4. Października.*

Dnia wczorayszego zrana przeieżdżał tędy kuryer Francuzki z Udine, który wysłany od Buonapartego, śpieszno do Rzymu dążył. Powiadał, iż wysłano z Udine do Paryża kuryera, za powrotem którego pokoy, lub woyna ogłoszoną będzie. Jenerał Provera iest oczekiwany iak mowią w Rzymie dla obięcia kommendy woysk Papiezkich na mieyscu jenerała Colli. Z Neapolu donoszą, iż Krol Jmć zabronił przychodu do kraiow swoich wszystkim nowych rzeczypospolitych wazallom.

DONIESIENIA.

Per Cæs. Reg. Forum Nobilium Cracoviense Galiciæ occidentalis præsente publico Edicto notum redditur, olim Andream Myszkowski sub 24 Junii a. c. hic Cracoviæ fatis cessisse, qui ergo ad hæreditatem hanc jus se habere credunt, in confromitate legis de pertractationibus Capitis XVIII prosentibus citantur, ut infra spacium unius anni et sesseptimanarum a die fatorum defuncti numerando, eatenus declarationem suam hic. R. fon, et quidem eo certius porrigant, quo secus silentium ipsorum pro repudiatione juris ad hæreditatem quæstionis haberetur.

Datum Cracoviæ die 14 8br. 1797 Ollosente Gellms. D. Presude.

Ex Consilio Cæs. Reg. Fori. Nobili. Cracov. Satt. occid Ascher

Auersperg.
Kraufs.
Kronenfels.

Z Strony Ces: Kro: pełnomocney zadworney Kommissyi Galicyi zachodniey. — Akademia Teresyańska (Theresianum) zwana dawniey w Wiedniu była, uformowana znowu zo..ła.

J. C. K. Apost: Mosc raczyła stosownie do dekretu nadworno-dyrektoryalnego pod dniem 16. września nayłaskawiey postanowić, ażeby akademia przeszła wielka Teressyańska w Wiedniu tak znowu, iak za czasow s. p. Neyiaś: Cesarzowey Maryi Teresy zafundowana została, erygowana była, poddawszy też wraz z administracyą funduszu pod dyrekcyą głowną prezydenta kamery nadworney JW. hrabiego de Saurau zostaiacey, dyrekcyi J. Xiędza Hofstadtera bywszego dotąd iprowisorialnego dyrektora, wraz ze wszystkiemi do tego należącemi funduszami i dobrami.

Względnie więc do tey naywyższey rezolucyi, mogą więc tak Leopoldyńscy, iako też i owi reczni fundacyonaliści, którzy 300 zło: ryńs: obdarzeni są, natychmiast bezpłatnie do teyże nowey akademii wstąpić, gdyby wszelako za te dobrodzieystwo chętniey dziękowali, otrzymaią na to mieysce stipendium 250 ryńs przynoszące.

Ponieważ Naywiasnieyszemu Panu natym zależy, aby zdatni dozorcy, nauczyciele czyli prefekci w teyże akademii utrzymywani byli, więc owi pensyonowani, albo niepensyonowani duchowni, ktorzy się służbie teyże akademii po..więcić chcą, nie tylko przy pensyach, które iakożkolwiek badź z funduszu religii albo z nauk otrzymuią zachowani, ale oraz lata w tey akademii strawione tak, iak gdyby się opieką dusz (cura anim..) zatrudniali byli, porachowane, oraz dystyngwowane ziednane sobie zasługi przez konferowanie dobrych beneficyow, lub godności kanonikatu nadgrodzone będą.

Co się więc niniey szym tym końcem do powszechney podaie wiadomości, ażeby tak wszyscy w Galicyi zachodniey znayduiący się fundacyonaliści Teressyańscy i Pensyoniści funduszu akademicznego dla dalszego zachowania onych przy ich stipendyach lub pensyach; ia o cż i owi duchowni, którzy się na służbę iaką teyże akademii poswięcić chcą, nie śrzodkowanie do dyrekcyi akademii rzeczoney udać się mogli.

W Krakowie dnia 29 Września 1797.

Aloizy de Pflichtentreu.

Na żądanie Król Węgierskiego rządu podaie się niniey szym ku powszechney wiadomości, ażeby się nieiaki Jerzy Pittlinger, syn zmarłego Jerzego Pittlingera, mieszczanina i szklarza w mieście Schemnitz w Węgrach w przeciągu roku iednego zacząwszy od d. 1. września r. b. w tymże samym mieście Schemnitz stawił, dla odebrania sukcessyi po oycu swym. Wszelako gdyby kto o możelibydź iuż zaszłey śmierci tegoż Pittlingera niezawodną wiadomość miał, niech o tym doniesie ponayblizszemu urzędowi Cyrkularnemu, lub nieśrzodkowanie tuteyszey C. K. pełnomocney zadworney kommissyi z uwiadomieniem czyli rzeczony Pittlinger bez dzietnie lub z pozostawieniem sukcessorow z tego świata zszedł. W Krakowie d. 24 septembris 1797.

Z strony C. K. pełnomocney zadworney kommissyi Galicyi zachodniey.

Jan Pinkas.